■ A *+3dB* nemzetközi hangtalálkozója a világ eltérő sarkaiból érkező hangművészeket hozott össze az Epreskertbe és a Képzőművészeti Egyetem további más tereibe. A hivatalos weboldal szerint „a 3 napos esemény sajátos módon mutatja be a kortárs hangművészet és a képzőművészet kapcsolatát, művészetelméleti előadások és a hozzájuk tartozó zenei performanszok alapján. A különböző országokból érkező vendégművészek a komoly-, elektronikus-, elektro-akusztikus-, és kísérleti zene területén működnek. A fesztiválhoz kapcsolódó délelőtti előadások a fent említett zenei irányzatokat, s azoknak a képzőművészetbe való integrálását mutatják be a képzőművészettel a legszorosabb kapcsolatban lévő hanginstallációkkal."
Ez utóbbiak rendszere kimondottan működőképesnek bizonyult, mivel láttatni engedte az alkotói módszereket, valamint a háttérben meghúzódó folyamatokat, az inspiráció forrásait. Az intermediális, a konceptuális művészetekkel is kapcsolatot tartó, a műfajok perifériáin kialakuló művek sokszor filozófiai állásfoglalásokból, reakciókból, kérdésfelvetésekből indíttatnak, s gazdag rétegzettségük miatt érdemes beszélgetni róluk, megismerni a körülöttük szövődött aurák történetét.
Shinji Kanki, Helsinkiben élő japán zeneszerző koncertje például egész máshogy jött volna át délelőtti bemutatkozása nélkül. Silakka nevű kiadója jegyzi lemezeinek, darabjainak, installációinak gyűjteményét, amelyeknek közös nevezője, hogy a végletek mozgatják: a teljes csend, illetve a totális zaj.
Az Egyetem Doktori Iskolájának előadótermében lényegében az *Inaudible Concert* című egyéni kiállítását mutatta be, amely olyan hanginstallációk egy térbe helyezett rendszere, amelyek közül egyik sem ad hangot „kifelé". A hallókészülékek felnagyítják és kiemelik az egészséges fül számára a környezet apróbb hangjait (Ambient Music), a falon húzódó, tizenöt méteres absztrakt kép pedig egy digitális CD lemez elektronmikroszkópos felvétele (*Digital Music on Paper*), amelyhez gyári CD-ket kellett égetnie, hogy később egy kutatólaborban befotózhassa a lemez felületén található adatstruktúrákat. Mindezek lényegében átfordítások, kontextus játékok, egyrészt mediális, másrészt perceptuális utazások. Hang mint anyag, hang mint éter. Esti előadásán egy Bach fúgát adott elő zongorán. A környezeten mindössze „csak" annyit módosított, hogy az előadás elején a színpad hátsó részében bekapcsolt egy erősítőt, majd elindított egy fülsüketítő, teljesen rendszertelen zajzuhatagot, így a teremben senki sem hallott egy hangot sem a zongorabillentyűkből, kivéve Kanki-t, aki fejhallgatóval monitorozta pianinóját. Pazar.

Shinji Kanki

Robert Pravda, holland médiaművész saját készítésű elektronikus hangkeltő eszközein improvizált: három ember-méretű fémállványra helyezett motor, egy posztamensre tett, egyhúros, fatestű, motorikusan pengetett hangszer, valamit egy mikrofonnal és hangszóróval gerjesztett fémlap adták a hangok forrásait előadásához. Akár egy kiállítás, amint életre kel: posztamensek, objektek, amelyek mintegy félóra alatt olyan rezgő teret hoznak létre, hogy végül eldőlnek az állványok, ledől a konstrukció, a hallgató pedig maga sem tudja eldönteni, hogy ez most szándékos, vagy sem – mindenesetre punk.
Pravda és Kanki is oktat egyetemen, már csak ezért is érdemes volt részt venni a délelőtti előadásaikon, ahol kitértek arra is, hogy miért és hogyan keveredtek át a zenei egyetemekről a képzőművészeti egyetemekre. Kanki saját tapasztalatai során arra jutott, hogy a kortárs zenei képzés főként reinterpretáció – az individuális kreativitás szintje szerinte nagyjából harminc százalék volt a diákjainál –, míg a kortárs képzőművészeti oktatásban ez a szint száz százalék, a saját ötletek dominálnak, ráadásul nagyon nyitottak a hangokkal való foglalkozás irányába a hallgatók.
Hasonlóan érdekes és egyben átfogó előadást tartott Jozef Cseres az intermédiáról. Objekteket hozott magával különböző alkotóktól, köztük Christian Marclay egyik bakelit lemezét is, amely eredetileg egy kiállításmegnyitóhoz adta a hangot: több száz lemez a földön, a látogatók rajtuk sétálnak, majd pár óra után felkerülnek a lemezek a tű alá, és Marclay zajkollázst alkot az összekarcolódott barázdákból. Ismét egy mediatizált átfordítás, ha úgy tetszik a mozgás leképezése hangra.
Cseres kitért az általa alkotott „Új kreativitás" fogalmára is, amely éppen mostanában szökik-szivárog be a mi társadalmi valóságunkba. Eszerint bár a művészet az intermédián keresztül, a mindenki által elérhető demokratizált technológiák révén már a huszadik században visszatalált az eredeti közegébe – a társadalomba, a spiritualitásba –, az új kreativitás korszaka további változásokat hoz: a művész (a kreatív alkotó) és a nem művész (az utazásait dokumentáló, fotózó, videózó fogyasztó) már ugyanazokkal az eszközökkel dolgozik. Nem kell tehát egy az átlagoshoz képest speciális tudás: mindenki tudja kezelni az eszközöket. Így – Cseres szerint – a látásmód, a koncepció válik az új kreativitás forrásává, amely szokatlan, eddig ismeretlen közlésformákhoz vezet.
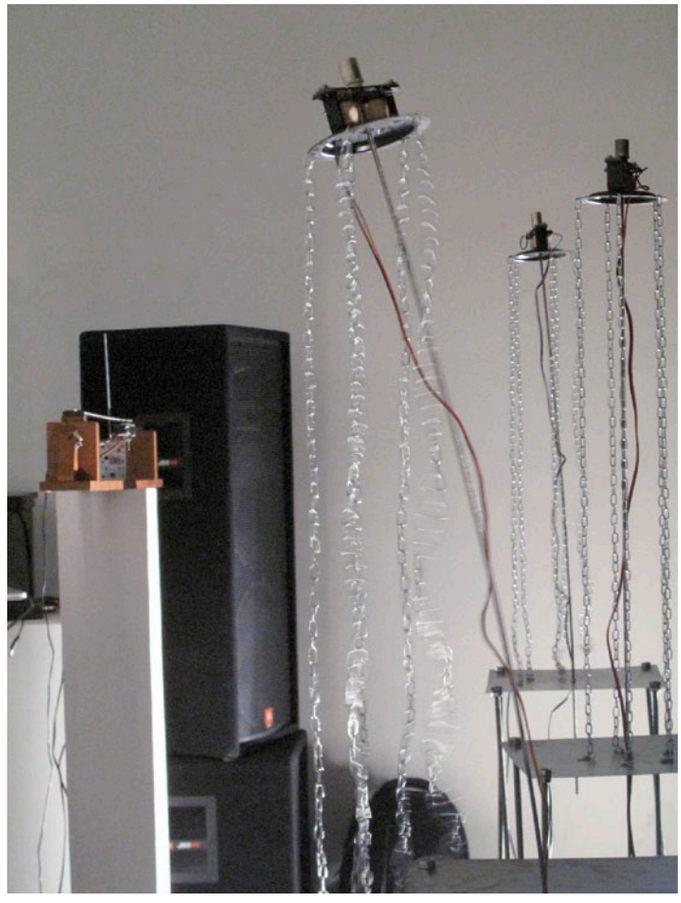
Robert Pravda hangkeltő eszközei